

SCARF aneb jak na to, aby každý tělocvik byl WIN-WIN

SCARF je model 5 sociálních potřeb, které ovlivňují **motivaci, vztahy a míru zapojení**. V tělesné výchově jsou viditelné obzvlášť, protože se tu pracuje s **výkonem, skupinovou dynamikou, soutěžením i vzájemným porovnáváním**.

S - Status (statut)

aneb vnímání vlastní hodnoty a vnější uznání. V prostředí tělocviku je to z pohledu učitele to, že:

- má roli odborníka na pohyb a bezpečí, přitom často pracuje s třídami, kde je různé sportovní a pohybové zázemí žáků.
- může být porovnáván s trenéry či rodiči a jeho autorita zpochybňována.

Z pohledu žáků potom to, že:

- žáci si okamžitě porovnávají výkon, tělo, rychlost, obratnost.
- status se může během hodiny rychle měnit (výhra/prohra, chyba, úspěch).

CO s tím? Zde je několik inspirativních otázek pro Vás.

- Kde ve výuce posiluji status žáků jinak než výkonem?
- Jak reaguji, když je ohrožen můj status (kritika, odpor)?
- Kdy naposledy jsem dal uznání i někomu, kdo nebývá sportovně silný?
- Jak si v týmu kolegů chráním nebo posiluji vlastní sebeúctu?

C - Certainty (jistota)

aneb jaká míra jasnosti a předvídatelnosti v mém tělocviku je. Z pohledu učitele to je skutečnost, že:

- jasná struktura hodiny a pravidla snižují chaos ve sportovním prostředí.
- nepředvídatelnost (tělocvičny, počasí, pomůcek) může zvyšovat stres.

Z pohledu žáků potom to, že:

- žáci lépe spolupracují, když vědí, co je čeká, a rozumí kritériím hodnocení.
- nejistota často vede k pasivitě nebo vzdoru.

CO s tím? Zde je několik inspirativních otázek pro Vás.

- Jak pravidelně žákům dávám jasnou strukturu a co mohu zjednodušit?
- Kde já sám potřebuji více předvídatelnosti?
- Jak pracuji s žáky, kteří nízkou jistotu řeší chaosem nebo zdržováním?

A - Autonomy (autonomie)

aneb možnost volby a vlivu. Z pohledu učitele je to, že:

- Potřebuje mít prostor tvořit hodiny podle svého stylu a podmínek.
- Nedostatek autonomie (povely shora, restrikce) může snižovat jeho angažovanost, chuť do práce i autenticitu a vášeň, s níž svoji práci dělá.

Pro žáky potom platí, že:

- Možnost volby (aktivita, role ve hře, úroveň obtížnosti) zvyšuje motivaci.
- Nedostatek autonomie vede ke vzdoru či apatii, příliš pak třeba k úzkosti.

CO s tím? Zde je několik inspirativních otázek pro Vás:

- Kde mohu žákům nabídnout volbu, aniž by se rozpadla hodina?
- Co potřebuji změnit, abych měl větší autonomii v plánování výuky?
- Jak poznám, že žák reaguje na ztrátu kontroly, nikoli na samotný úkol?

R - Relatedness (vztahovost)

aneb míra přijetí a bezpečí. Platí, že učitel je:

- klíčovým tvůrcem atmosféry – tónem, strukturou, humorem, reakcemi.
- klíčem k tomu, kdo se cítí „uvnitř“ a kdo „mimo“.

Pro žáky potom platí, že:

- se potřebují cítit jako součást týmu, ne být vystaveni zesměšnění.
- v dospívání je vztahovost často silnější motivátor než výkon.

CO s tím? Zde je několik inspirativních otázek pro Vás:

- Jak v hodině vytvářím bezpečí pro nesportovní nebo introvertní žáky?
- Které moje reakce posilují pocit „my“, a které neúmyslně zvyšují odstup?
- Co potřebuji já, abych se vztahově cítil stabilně i v náročných třídách?

F - Fairness (spravedlivost)

aneb rovné zacházení a pocit spravedlnosti pro všechny. Platí, že učitel:

- musí balancovat různé výkonnostní úrovně a přitom hodnotit férově
- považuje za objektivní něco, co žáci vnímají neférové.

Pro žáky potom platí, že:

- pocit nespravedlnosti je nejrychlejším spouštěčem konfliktu
- potřebují vědět, že pravidla jsou fér a konzistentní.

CO s tím? Zde je několik inspirativních otázek pro Vás:

- Jak komunikuji kritéria hodnocení, aby byla srozumitelná všem?
- Kde budu konzistentnější (reakce na pozdní příchod, porušení pravidel)?
- Jak si hlídám vlastní předsudky nebo stereotypy?

Zajímá Vás SCARF i mimo tělocvik? Mrkněte za QR kód a nebo si mě pozvěte k Vám do školy - e-book mé nabídky pro Vás je zde:

